

Małgorzata Błażejowska

Politechnika Koszalińska

**PRAWNE I SPOŁECZNE ASPEKTY ROZWOJU ENERGETYKI
WIATROWEJ NA OBSZARACH WIEJSKICH WOJEWÓDZTWA
ZACHODNIOPOMORSKIEGO**

*LEGAL AND SOCIAL ASPECTS OF WIND POWER DEVELOPMENT
ON RURAL AREAS IN WESTPOMERANIAN PROVINCE*

Słowa kluczowe: energia wiatrowa, woj. zachodniopomorskie, odnawialne źródła energii

Key words: wind power, westpomeranian voivodship, renewable energy sources

Synopsis. Zanalizowano podstawy prawne dotyczące funkcjonowania elektrowni wiatrowych oraz dokonano charakterystyki farm wiatrowych istniejących na obszarach wiejskich województwa zachodniopomorskiego. Na podstawie badań przeprowadzonych wśród pracowników urzędów gminnych przedstawiono korzyści związane z inwestycjami w elektrownie wiatrowe.

Wstęp

Konieczność ochrony klimatu i redukcji gazów cieplarnianych oraz zobowiązania Polski w zakresie rozwoju energii z odnawialnych źródeł, przyczyniły się do wykorzystania wiatru do produkcji energii elektrycznej. Polska ma podobne warunki wiatrowe jak Niemcy, które są liderem energetyki wiatrowej w Europie. Jednak w naszym kraju branża ta rozwija się poniżej możliwości i oczekiwań. Polska gospodarka natrafia na bariery, które w znacznym stopniu utrudniają wprowadzenie i upowszechnienie energii z odnawialnych źródeł. Przede wszystkim są to bariery prawne. Polskie ustawodawstwo nie jest w pełni przystosowane do problematyki pozyskiwania energii ze źródeł niekonwencjonalnych. Inną barierę stanowi społeczeństwo, które odznacza się nieufnością i brakiem zainteresowania w pozyskiwaniu energii z odnawialnych źródeł. Spowodowane jest to w głównej mierze, niedoinformowaniem lokalnej społeczności o korzyściach, jakie można odnieść wykorzystując energię odnawialną.

Celem artykułu jest analiza aktów prawnych związanych z odnawialnymi źródłami energii (OZE) i przedstawienie wyników badań dotyczących korzyści w gminach, na terenie których znajdują się farmy wiatrowe na przykładzie województwa zachodniopomorskiego. Najodpowiedniejszy teren pod elektrownie wiatrowe stanowią obszary wiejskie. Dzięki przyjętej technologii, elektrownie wiatrowe bardzo dobrze współgrają z prowadzeniem upraw rolnych i dlatego najczęściej są lokalizowane na gruntach uprawnych. Energetyka wiatrowa w wielu krajach UE przyczyniła się do rozwoju gmin i była ważnym impulsem inwestycyjnym dla lokalnych społeczności wiejskich.

Prawne regulacje dotyczące funkcjonowania elektrowni wiatrowych

Wykorzystanie OZE wpisuje się w główne cele polityki energetycznej Unii Europejskiej. Najważniejsze zobowiązania międzynarodowe, wpływające na wzrost produkcji energii ze źródeł odnawialnych, wynikają z regulacji zawartych w Traktacie Akcesyjnym, Dyrektywie 2005/89/WE [2006], a także wynikają z Dyrektywy w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych [2009]. Z tych dokumentów wynika ogólnie wiążący dla państw członkowskich UE cel, przewidujący zużycie 20% energii z OZE w całkowitym zużyciu energii elektrycznej do 2020 r. Głównym źródłem prawa dla energetyki wiatrowej w Polsce jest ustawa *Prawo energetyczne* [2006], w której zawarty jest system wsparcia dla OZE, regulacja kwestii przyłączenia do sieci i koncesji na prowadzenie działalności w zakresie wytwarzania energii elektrycznej. Ustawa zapewnia podmiotowi (osobie fizycznej lub prawnej) posiadającemu koncesję na wytwarzanie i obrót energią elektryczną, sprzedaż całości wyprodukowanej energii z odnawialnego źródła do sieci lokalnego sprzedawcy z

urzędu. Obowiązek zakupu całości energii elektrycznej pochodzącej z OZE stanowi bezpośredni mechanizm wsparcia dla jej producentów. Wytwórcy energii elektrycznej z wiatru otrzymują świadectwa pochodzenia tej energii (tzw. zielone certyfikaty), zaś prawa majątkowe wynikające z tych świadectw pochodzenia, są przedmiotem obrotu. Popyt na nie zapewniają przepisy zobowiązujące przedsiębiorstwa sprzedające energię elektryczną odbiorcom końcowym do nabycia w każdym roku kalendarzowym zielonych certyfikatów w ilości pokrywającej określoną w przepisach część ich sprzedaży energii. Przedsiębiorstwa energetyczne mają obowiązek uzyskania i przedstawienia do umorzenia prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki określonej ilości świadectw pochodzenia energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnych źródłach energii, bądź uiszczenia opłaty zastępczej. Rozwiązanie to jest mechanizmem rynkowym sprzyjającym rozwojowi energetyki odnawialnej. W praktyce, mimo tak korzystnej dla inwestorów regulacji prawnej rozwój pozyskiwania w ten sposób energii jest daleki od oczekiwań.

Podstawową barierą w rozwoju energetyki wiatrowej jest nieprzystosowana do bieżących potrzeb infrastruktura energetyczna, zwłaszcza na obszarach, gdzie istnieją najlepsze warunki wiatrowe. Aktualny stan infrastruktury elektroenergetycznej w znaczący sposób uniemożliwia przyłączenie nowych mocy wytwórczych. Dotyczy to w szczególności farm wiatrowych. Istnieje tu bowiem zagrożenie, iż istniejąca infrastruktura energetyczna nie jest przystosowana do przyłączenia nowej jednostki wytwórczej, zatem zgodnie z treścią art. 7 ustawy *Prawo energetyczne*, zakłady energetyczne z uwagi na brak technicznych warunków mogą odmówić przyłączenia rzeczonyj jednostki do sieci, co obecnie ma miejsce na porządku dziennym. W związku z tym wielu potencjalnych inwestorów musi uzbroić się w cierpliwość. Według sektora energetycznego przeszkoda tkwi w wadliwej regulacji prawnej. W szczególności, należy tu wskazać na regulacje związane z możliwością dokonywania wyłączenia nieruchomości pod inwestycje celu publicznego, jaką jest bezsprzecznie budowa sieci elektroenergetycznych. Kwestii powyższej nie reguluje kompleksowo ustawa *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* przez decyzję o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W zamierzeniu ustawodawcy, miałyby to usprawnić wdrożenie procesu inwestycyjnego związanego, m.in. z realizacją inwestycji sieciowych, niestety, nie spełnia się w ten sposób wielu oczekiwań sektora energetycznego i nie uwzględnia wielu kluczowych aspektów. Chodzi m.in. o fakt, iż decyzja jest wydawana jedynie dla obszarów nie mających planów zagospodarowania przestrzennego, zatem w przypadku (który jest w praktyce bardzo często spotykany), gdy planowana trasa linii przechodzi przez kilka gmin, dla której chociażby jedna ma rzeczony plan, uniemożliwia to wydanie decyzji inwestycji celu publicznego [www.psew.pl]. Decyzja nie może być też wydana w przypadku, gdy chociażby minimalny fragment trasy planowanej linii przebiegać będzie przez grunty leśne.

Ważny punkt widzenia reprezentuje prezes Polskiego Stowarzyszenia Energetyki Wiatrowej [Mroczek 2008], według którego należy również wziąć pod uwagę fakt, że spółki energetyczne nie mają żadnej korzyści, ze zmiany istniejącej sytuacji. W związku z tym powinna powstać regulacja prawna, która polegałaby na tym, że spółka dystrybucyjna lub operator systemu przesyłowego, który zamierza wybudować nowe lub poprawić pojemność istniejących linii przesyłowych w celu przyłączenia odnawialnych źródeł energii mógł występować o środki do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Stowarzyszenie wnioskuje, aby podmioty mogły ubiegać się o rekompensatę finansową raz w roku i dopiero po zrealizowaniu inwestycji. Byłoby to silne wsparcie dla tych spółek i zachęta do inwestowania w infrastrukturę przesyłową. Obecnie pieniądze gromadzone na koncie z tytułu opłat zastępczych, zgodnie z prawem energetycznym mogą być wykorzystane jedynie na inwestycje w obszarze odnawialnych źródeł energii. O wiele bardziej wskazane byłyby inwestycje w infrastrukturę przesyłową, a inwestorzy przy tak wysokiej cenie energii elektrycznej mogą dać sobie radę bez tego wsparcia finansowego. Przy uznaniu postulatów wskazanych w uchwale Rady Ministrów *w sprawie polityki energetycznej Polski do roku 2030* [2009], należy również rozważyć możliwość usprawnienia sposobu przyłączania nowych mocy wytwórczych, pochodzących z farm wiatrowych, do sieci elektroenergetycznej przez wyłanianie potencjalnych inwestorów w toku postępowania przetargowego. Taka regulacja uniemożliwiłaby blokowanie mocy przyłączeniowych przez zatwierdzenie warunków przyłączenia dla potencjalnych wytwórców energii elektrycznej wytwarzanej z OZE (w szczególności z farm wiatrowych), którzy traktują warunki przyłączenia do sieci tylko jako towar podlegający zbyciu.

Prawnego uregulowania wymaga również procedura wydawania warunków przyłączenia. Przede wszystkim, należy określić kto ponosi koszty przyłącza albo stworzyć system, który pozwoliłby rozłożyć koszty na inne podmioty np. wszystkich obywateli kraju za pośrednictwem państwa. Obecnie nie ma ustanowionych jasnych zasad podziału kosztów przyłącza pomiędzy operatorem sieci a podmiotami

przyłączanymi do sieci. Regulacji prawnej wymaga również ustanowienie podmiotu odpowiedzialnego za sporządzenie inwentaryzacji przyrodniczej w gminach. Taką inwentaryzację należy przeprowadzić jeszcze przed rozpoczęciem inwestycji. Wobec braku rozwiązań prawnych, inwentaryzację i analizę wpływu inwestycji na faunę i florę musi przeprowadzić na własny koszt inwestor. Takie badania mogą potrwać nawet 2 lata, a więc wydłużają w znaczny sposób proces inwestycyjny.

Wobec wskazania luk prawnych, daje się we znaki brak aktu normatywnego rangi ustawy, który regulowałby kompleksowo wszelkie aspekty związane z funkcjonowaniem wytwórców energii elektrycznej z OZE. Niewystarczające są przygotowywane, zwłaszcza przez Ministerstwo Gospodarki, deklaracje długofalowej polityki energetycznej Polski. Nie zawierają one konkretnych projektów rozwiązań, a jedynie sugestie, które dopiero w wyniku prac legislacyjnych mogą zostać zweryfikowane. Nie bez znaczenia są też trudności lokalizacyjne związane z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego oraz z ochroną krajobrazu oraz dróg przelotu ptaków. Na uwagę zasługują wysokie wymogi środowiskowe w odniesieniu do elektrowni wiatrowych – elektrownie muszą spełniać wyższe standardy niż inne inwestycje mogące oddziaływać na środowisko. Poza tym siłownie wiatrowe, tak jak większość innych technologii energetyki odnawialnej, w polskich przepisach prawnych i procedurach administracyjnych nie mają ściśle określonych zapisów regulujących zagadnienia ich budowy i eksploatacji. Są w związku z tym traktowane jako specyficzne budowle i w tym sensie podlegają przepisom prawa budowlanego. Prawo to określa, m.in. ogólne procedury uzyskania pozwolenia na budowę i eksploatację obiektu budowlanego oraz wymogi, jakim powinien odpowiadać projekt architektoniczno-budowlany.

Wobec powyższej sytuacji, kluczowa rola spoczywa na samorządach lokalnych, które uchwalają strategię w odniesieniu do inwestycji w energetykę wiatrową na swoim terenie i mają realny wpływ na przekonanie mieszkańców o słuszności podjętej decyzji. Jednostki samorządu terytorialnego oddziałują na rozwój OZE w ramach własnych zadań publicznych, których celem jest zaspokajanie potrzeb wspólnoty samorządowej. Należy podkreślić, że polski system prawny nie daje samorządom zbyt wielu możliwości skutecznego stymulowania rozwoju OZE. W działaniach planistycznych, na podstawie ustawy *Prawo energetyczne*, samorząd terytorialny bierze udział w lokalnym planowaniu zaopatrzenia w energię. Ich realizacja powinna się odbywać w ścisłej kooperacji z przedsiębiorstwami energetycznymi, zajmującymi się produkcją i dystrybucją energii. Samorząd należycie odgrywa swoją rolę w tym zakresie, gdy tworzy plany energetyczne bez zbędnej zwłoki i w uzgodnieniu z zainteresowanymi podmiotami działającymi na danym terenie. Jak to wygląda w praktyce można zauważyć na przykładzie województwa zachodniopomorskiego. Mimo licznych korzyści, wiele gmin o doskonałych warunkach wietrzności nie zabiega o to, ażeby na ich terenie powstały inwestycje OZE. Mieszkańcy z powodu niskiej świadomości nie wiedzą, że życie na danym terenie byłoby łatwiejsze gdyby władze samorządowe wzięły przykład z gmin sąsiednich i przekonały się do farm wiatrowych.

Farmy wiatrowe w województwie zachodniopomorskim

Opublikowany w 2009 r. przez IEO (Instytut Energii Odnawialnych) „Ranking atrakcyjności inwestycyjnej województw w zakresie energetyki odnawialnej” uplasował województwo zachodniopomorskie na pierwszym miejscu pod względem potencjału dla energetyki odnawialnej, uwarunkowań infrastrukturalnych, ekonomicznych, formalno-prawnych oraz podejmowanych inicjatyw na szczeblu regionalnym i lokalnym. Mimo wielu przeszkód o charakterze technicznym i prawnym, wykorzystanie wiatru do produkcji energii elektrycznej charakteryzuje się dynamiką wzrostu. W skali kraju produkcja energii elektrycznej z elektrowni wiatrowych w ramach odnawialnych źródeł energii wynosiła w: 2007 r. – 9, w 2008 r. – 12,4 i w 2009 r. – 12,9% [Muras 2010]. Analogicznie do tej sytuacji, w ostatnich latach w pasie nadmorskim woj. zachodniopomorskiego wzrosła liczba i moc działających farm wiatrowych. Przedsiębiorstwa energetyczne działające na terenie województwa mają już ograniczone możliwości wydawania pozwoleń na przyłączenie do sieci nowych źródeł wytwórczych energii wiatrowej. W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zachodniopomorskich gmin wytyczono większość możliwych obszarów pod budowę farm wiatrowych. Moc zainstalowana w energetyce wiatrowej w Polsce to 724 MW (stan 31.12.2009), z tego na województwo zachodniopomorskie przypada 39,4%, tj. 285,3 MW. Największą ilość „zielonej” energii produkują farmy wiatrowe w Karcinie gm. Kołobrzeg (76,5 MW), Karścinie gm. Karlino (69 MW), Tymieniu gm. Będzino (50 MW), Jagniątkowie gm. Wolin (30,6 MW), w gminie Tychowo (50 MW), Zagórze gm. Wolin (30 MW), Śniatowie gm. Kamień Pomorski (32 MW) i Skrobołowie gm. Karnice (26 MW). Dużo mniejsze ilości wytwarzają pozostałe farmy: Cisowo gm. Darłowo (18 MW), Poblocie Małe gm. Gościno (13,5 MW), Krukowo gm. Karlino (7,5 MW), gmina Krzęcin (6 MW), Barzowice gm.

Sławno (5,1 MW), Wałcz (4,5 MW), Nosalin gm. Postomino (1,6 MW), Barzkowice gm. Stargard Szczeciński (0,16 MW) i Nowogard (225 KW). Na uwagę zasługuje fakt, że zrealizowanie powyższych inwestycji było czasochłonne, bardzo kosztowne i obejmujące dużą powierzchnię gruntu. Przykładowo, farma wiatrowa w Tychowie rozciąga się na ok. 700 ha ziemi, a w Tymieniu i Karścinie na ok. 500 ha. Wśród inwestorów dominuje głównie kapitał zagraniczny, np. właścicielem farmy wiatrowej w Karścinie jest duński potentat na europejskim rynku energetyki wiatrowej Dong Energy, hiszpańska firma Iberdrola jest właścicielem farmy w Karścinie, a farmy w Tymieniu i Tychowie zasila kapitał amerykański. Inwestorzy narzekają, że zgromadzenie wymaganych decyzji pochłania zbyt dużo czasu, środków i energii. Przedłużające się procedury administracyjne oraz ogromna liczba obowiązkowych pozwoleń wydłużają proces inwestycyjny. Przykładowo, przygotowania do rozpoczęcia inwestycji parku wiatrowego w Tymieniu trwały od 1999 do 2006 roku, zupełnie odmienna sytuacja dotyczy elektrowni w Karścinie, która powstała w ciągu 15 miesięcy. W kwietniu 2007 r. rozpoczęła się budowa infrastruktury drogowej, kablowej i energetycznej, a już w czerwcu 2009 r. postawiono tam wiatraki.

Z uwagi na wysokie koszty inwestorzy szukają różnych możliwości wsparcia. Powstanie elektrowni w Tymieniu, którą wybudowała polska spółka EEZ (spółka zależna od amerykańskiej Invenergy Wind Europe), było możliwe dzięki grantowi Ministerstwa Gospodarki i Pracy, EkoFunduszu i kredytowi z Banku Ochrony Środowiska. Koszt inwestycji wyniósł 235 mln zł. Całkowity koszt projektu farmy wiatrowej w Tychowie wyniósł ok. 346 mln zł, z tego 114 mln zł było współfinansowane przez Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOR), a kolejne 114 mln zł przez BCP (Banco Comercial Portugues) Grupę Millennium. EBOR zdecydował się na tak duże wsparcie dla inwestycji, ponieważ łączy ona rozwój energetyki odnawialnej jako alternatywnych źródeł energii, z racjonalnymi rozwiązaniami finansowymi.

Najaktywniejsze gminy, chcąc bezpośrednio wykorzystać możliwości stwarzane przez energetykę niekonwencjonalną planują budowę własnych elektrowni wiatrowych lub udział w przedsięwzięciach organizowanych przez prywatnych inwestorów, np. przez aport gruntów lub zaangażowanie w pozyskanie środków pomocowych Funduszy Środowiskowych lub Unii Europejskiej. Przykładem jest gmina Karlino, która wraz z innymi podmiotami złożyła wniosek na budowę elektrowni wiatrowej wraz z budową sieci elektroenergetycznej dla wyprowadzenia mocy z elektrowni wiatrowej. Całkowita wartość projektu wynosi 36 272 522,00 zł, z tego beneficjent otrzyma dofinansowanie ze Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy w kwocie 28 650 894,00 zł, a własny wkład wyniesie 7 621 628,00 zł. Wytwarzana energia elektryczna może być również bezpośrednio wykorzystywana w gminnych obiektach przemysłowych, zmniejszając w znaczny sposób koszty ich funkcjonowania. Taka sytuacja istnieje w Barzkowicach, w których farma wiatrowa zasila oczyszczalnię ścieków obsługującą 3 miejscowości: Barzkowice, Golino i Luboń.

Korzyści z farm wiatrowych według opinii władz samorządowych

W lutym 2010 r. przeprowadzono wywiady z władzami samorządowymi gmin, na terenie których znajdują się farmy wiatrowe – wójtami, burmistrzami lub osobami przez nich wskazanymi. 15 gmin woj. zachodniopomorskiego, na terenie których powstały elektrownie wiatrowe (Karlino, Gościno, Sławno, Darłowo, Wolin, Będzino, Wałcz, Kamień Pomorski, Karnice, Kołobrzeg, Postomino, Krzęcin, Stargard Szczeciński, Tychowo, Nowogard) upatruje w tej inwestycji wielu korzyści.

Wszystkie gminy zgodnie stwierdziły (100%), że największą korzyścią jest wzrost przychodów gminy i ochrona środowiska. W przypadku przychodów, należy wziąć pod uwagę przychody dla samorządów lokalnych z tytułu poboru podatku od nieruchomości wielkości gruntu i wartości budowli. Są to bardzo znaczące kwoty – stałe źródło dochodu przez czas eksploatacji farmy wiatrowej (20-30 lat). Dla przykładu budżet gminy Karlino zasilany jest kwotą 4 mln

Tabela 1. Korzyści dla gmin z farm wiatrowych według opinii władz samorządowych

Korzyści dla gmin	Odpowiedzi [%]	Liczba gmin
Ochrona środowiska	100	15
Wzrost przychodów	100	15
Promocja gminy	80	12
Rozwój i aktywizacja przedsiębiorczości	66	9
Likwidacja bezrobocia	53	8
Zwiększenie atrakcyjności turystycznej	40	6
Szybszy rozwój infrastruktury	40	6

Źródło: badania własne.

zł rocznie. Ważne znaczenie odgrywają również przychody dla inwestora lub konsorcjum inwestorów, w tym lokalnych, np. z udziałem samorządu lokalnego oraz przychody właścicieli ziemi za dzierżawę lub sprzedaż gruntu (średnia wartość rocznej dzierżawy gruntu dla jednej elektrowni wynosi 15-25 tys zł), którzy płacą podatki dochodowe na terenie gminy.

Z punktu widzenia ochrony środowiska są to kolejne zalety – energia z niekonwencjonalnych źródeł praktycznie nie emituje do atmosfery szkodliwych substancji w postaci dwutlenku węgla, dwutlenku siarki i różnego rodzaju pyłów – przez co nie przyczynia się do globalnego ocieplenia klimatu. Brak emisji pyłów do atmosfery przeciwdziała również powstawaniu kwaśnych deszczy. Brak odpadów stałych i gazowych, odorów, ścieków, spadku poziomu wód podziemnych przeciwdziała degradacji gleby. W związku z tym, nie istnieje ryzyko związane z katastrofami ekologicznymi i skażeniami. Nie bez znaczenia jest również brak kosztów związanych ze składowaniem odpadów i rekultywacją zniszczonego lub wyeksploatowanego terenu. Energia pozyskiwana z wiatru powoduje najmniej negatywny wpływ na środowisko ze wszystkich technologii wytwarzania energii elektrycznej na świecie [Rok 2008].

Dla zdecydowanej większości (80%) badanych jednostek samorządowych, istotnym atutem jest fakt, że inwestycje w wiatrowe farmy promują gminę na zewnątrz. Inwestycje w OZE zaliczają się do przemysłu nieuciążliwego. W związku z tym, tereny na których znajdują się farmy wiatrowe nie tracą walorów użytkowych i turystycznych. Gmina, na której terenie powstają inwestycje w OZE, uzyskuje wizerunek gminy przyjaznej inwestorom, przychylny rozwojowi nowych technologii i chroniącej środowisko, a zatem gminy, w której warto inwestować. W wyniku tego efektem inwestycji w OZE może też być napływ innego rodzaju inwestycji.

Ponad połowa (66%) badanych przedstawicieli gmin, na terenie których funkcjonują elektrownie wiatrowe uważa, że inwestycje w OZE mogą wpływać korzystnie na rozwój i aktywizację przedsiębiorczości wspólnot lokalnych. Zgodnie z Europejską Polityką Regionalną działania związane z OZE mogą przyczynić się do poprawienia warunków życiowych w regionach zacofanych gospodarczo, dotkniętych upadkiem przemysłu, obszarów rolnych i nadbrzeżnych oraz o niskiej gęstości zaludnienia. W wielu przypadkach jednostki samorządu terytorialnego i przedsiębiorcy mogą być beneficjentami funduszy unijnych na energetykę odnawialną, co powinno skłaniać je do aktywnego udziału w inwestycjach na własnym terenie. Istnieje możliwość pozyskiwania wsparcia w ramach Działania 9.4 Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko”. W ramach tego działania wspierane są inwestycje w zakresie budowy jednostek wytwarzania energii elektrycznej lub ciepła ze źródeł odnawialnych. W 2009 r. po unijne środki w kraju startowało 120 przedsiębiorców, w tym 86 wniosków stanowiły inwestycje w elektrownie wiatrowe. Do podziału przeznaczono 700 mln zł, natomiast w 2010 r. do rozdysponowania jest kwota w wysokości 500 mln zł.

Dla 53% gmin powstanie farm wiatrowych przyczyniło się do likwidacji bezrobocia. Zainteresowanie firm inwestowaniem w projekty wiatrowe jest bardzo duże. Szacuje się, że na krajowym rynku działać może obecnie nawet ponad 100 podmiotów zajmujących się przygotowaniem projektów wiatrowych lub pozyskiwaniem ziem pod inwestycje wiatrowe. Pomimo wielu narzekań, na brak specjalistów z zakresu energetyki wiatrowej, brak rodzimych producentów wielkogabarytowych urządzeń, brak fabryk produkujących elektrownie wiatrowe – z rozwoju energetyki wiatrowej utrzymuje się w Polsce coraz więcej osób – podwykonawców, ekspertów wykonujących opracowania środowiskowe i energetyczne, projektantów, firm usługowych, serwisowych, ochroniarskich, rachunkowych, bankowych i ubezpieczeniowych. Szacunki przeprowadzone przez Polskie Stowarzyszenie Energetyki Wiatrowej wskazują, iż zatrudnienie w sektorze energetyki wiatrowej w Polsce wynosi obecnie ok. 1200 osób. Większość miejsc pracy tworzonych jest w firmach zajmujących się dewelopmentem projektów budowy farm wiatrowych. W Europie dla porównania (na podstawie danych EWEA) w firmach związanych bezpośrednio i pośrednio z energetyką wiatrową obecnie zatrudnionych jest 160 tys. osób. Do 2020 roku przewiduje się, że zatrudnienie wzrośnie do 330 tys.

Władze samorządowe 6 gmin: Wolin, Będzino, Darłowo, Sławno, Karlino i Kamień Pomorski stwierdziły, że inwestycja w elektrownie wiatrową wpłynęła na zwiększenie jej atrakcyjności turystycznej i pozytywnie wpłynęła na rozwój turystyki. Pracownicy urzędów twierdzą, że turbiny postrzegane są jako atrakcje turystyczne, a z czasem stają się lokalnymi symbolami. Poza tym środki uzyskane z tytułu podatków mogą być przeznaczane m.in.: na rozwój turystyki, projekty edukacyjne i inne projekty ekologiczne, które przyciągać będą turystów do przyjazdu i wypoczynku na terenie gminy. W wielu krajach europejskich w miejscu posadowienia turbin tworzone są centra edukacji ekologicznej, do których przyjeżdżają dzieci i młodzież. Dla 40% badanych dzięki farmom wiatrowym nastąpił szybszy rozwój infrastruktury lokalnej, przede wszystkim chodzi o drogi i infrastrukturę przesyłową. Należy pamiętać, że inwestycja generuje wpływ do budżetu, które pomagają gminie realizować jej zadania własne i poprawiać życie mieszkańców.

Wnioski

1. Przy obowiązujących obecnie rozwiązaniach prawnych, system przyłączania do sieci jest niewydolny i powoduje znaczące opóźnienia w zakresie procesu rozwoju inwestycji farm wiatrowych. W związku z tym regulacji prawnej wymaga: stworzenie możliwości finansowania z NFO-ŚiGW inwestycji związanych z infrastrukturą przesyłową, wylanianie potencjalnych inwestorów w drodze postępowania przetargowego, ustanowienie klarownych zasad podziału kosztów przyłącza pomiędzy operatorem a podmiotami przyłączanymi do sieci, ustanowienie podmiotu odpowiedzialnego za sporządzanie inwentaryzacji przyrodniczej oraz ułatwienie możliwości dokonywania wywłaszczenia nieruchomości pod inwestycje celu publicznego.
2. Najwłaściwszym rozwiązaniem byłoby stworzenie odrębnego aktu prawnego rangi ustawy, który regulowałby kompleksowo wszelkie aspekty związane z funkcjonowaniem wytwórców energii elektrycznej z OZE.
3. Znaczącą rolę w stymulowaniu rozwoju energetyki wiatrowej na obszarach wiejskich o dużej wietrzności odgrywają samorządy lokalne, które mogą wpłynąć na decyzje inwestorów poprzez własne inicjatywy, takie jak np.: wyznaczenie terenów pod farmy wiatrowe, zmiany w planach zagospodarowania przestrzennego, zawieranie partnerstwa publiczno-prywatnego, prowadzenie akcji informacyjnej wśród mieszkańców.
4. Wśród korzyści jakie wskazały gminy, na terenie których znajdują się farmy wiatrowe należy wyróżnić przede wszystkim ochronę środowiska i wzrost przychodów (100%) a także promocję gminy (80%), rozwój i aktywizację przedsiębiorczości (66%), likwidację bezrobocia (53%), zwiększenie atrakcyjności turystycznej (40%) oraz szybszy rozwój infrastruktury (40%).

Literatura

- Dyrektywa 2005/89/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dn. 18 stycznia 2006 r. *dotycząca działań na rzecz zagwarantowania bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej i inwestycji infrastrukturalnych*. Dz. Urz. UE L, Nr 33 z dnia 4.02.2006 r.
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dn. 23 kwietnia 2009 r. w *sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych*. Dz. Urz. UE L, Nr 140 z dn. 5.06.2009 r.
- Mroczek J.** 2008: Bariery w rozwoju energetyki wiatrowej. *Towarowa Giełda Energii SA*, s. 24.
- Muras Z.** 2010: Formalnoprawne uwarunkowania wydawania i obrotu świadectwami pochodzenia w świetle nowelizacji prawa energetycznego. *Urząd Regulacji Energetyki, Warszawa*.
- Polskie Stowarzyszenie Energetyki Wiatrowej. [www.psew.pl].
- Ranking atrakcyjności inwestycyjnej województw w zakresie energetyki odnawialnej. 2009: *Instytut Energii Odnawialnych*. [www.ieo.pl].
- Rok T.** 2008: Niewykorzystany potencjał odnawialnych źródeł energii. *Problemy Ekologii*, nr 6.
- Ustawa z 10 kwietnia 1997 r. *Prawo energetyczne*. Dz. U. z 2006 r. nr 89, poz. 625, z późn. zm.
- Uchwała Rady Ministrów 202/2009 z 2010 r. w *sprawie polityki energetycznej Polski do 2030 r.*, Nr 2, poz.11.

Summary

The article analyzes the legal bases for the operation of wind turbines and wind farms have been described existing in rural areas of Western Pomeranian province. Based on surveys conducted among employees of municipal offices presented the benefits of investing in wind power. The greatest benefit of municipalities studied is environmental protection and revenue increases.

Adres do korespondencji:

dr Małgorzata Błażejowska
 Politechnika Koszalińska
 Instytut Ekonomii i Zarządzania
 Zespół Nauk Prawnych
 ul. Kwiatkowskiego 6E
 75-343 Koszalin
 tel. (94) 343 91 77
 e-mail:blazejowska@op.pl